

De wereld komt samen in de Indische Buurt

IN BEELD

Sabine Plamper en Rogier Alleblas: *De wereld in een straat.*
Inmerc, 96 blz. € 24,95

Maarten Tromp: *De buurman, z'n ex & de eigenaar van de wasserette.*
Veenman Publishers, 156 blz. € 25,-

Alles wat beweegt in Amsterdam, beweegt het hevigst in de buurten rond het centrum. Deze wijken zijn rond 1900 gebouwd voor de arbeiders van het platteland, toen Nederland industrialiseerde. Ze raakten in de tweede helft van de 20ste eeuw in verval tijdens de witte vlucht uit de stad en de komst van immigranten. En begonnen een jaar of vijftien geleden op te krabbelen door grootschalige stadsvernieuwing en de terugkeer van de witte middenklasse.

De laatste gedaanteverwisseling voltrekt zich nu versneld in de Indische Buurt. De wijk in het oosten van Amsterdam heeft mede daardoor iets dubbelzinnigs gekregen. De revolutiebouw wordt afgewisseld met momentale blokken van Berlage en Van der Pek die nu worden opgeknapt. Van de ruim 20.000 bewoners is iets meer dan de helft niet-westerse allochtoon, maar de witte yuppen en gezinnen rukken op. En hoewel de politie hier preventief fouilleert, schieten de huizenprijzen omhoog.

Twee fotoboeken die nagenoeg tegelijkertijd zijn verschenen, nemen de temperatuur op in deze wijk. *De wereld in een straat*; *Tweede Atjehstraat Amsterdam* van Sabine Plamper en Rogier Alleblas is een verzameling intie-

me portretten van bewoners in een straat. In *De buurman, z'n ex & de eigenaar van de wasserette* probeert Maarten Tromp de kijker te overtuigen van de rauwe schoonheid van de wijk – met beelden als die van enkele Ali B.-achtige jongens op straat, een man in een leren jack die met zijn voer een vlucht duiven lijkt op te jagen en een slager op een scooter.

Filmmaakster Yvonne Kroon van Diest liet in de jaren zeventig met haar diibandserie *De Balistraat* over de gelijknamige straat al zien hoe de oorspronkelijke arbeidersbevolking plaatsmaakte voor de eerste immigranten; de snoepwinkel en de hoedenzaak liepen op hun laatste benen. *De wereld in een straat* toont in foto's en korte interviews hoe gemengd de Indische Buurt sindsdien is geworden. In de Tweede Atjehstraat wonen tientallen nationaliteiten. De ultieme mix is de Deense Michelle, wier ouders uit Iran komen. 'In de Indische Buurt voel ik me meer thuis als immigrant dan in Denemarken', vertelt zij.

Michelle is een product van de globalisering, die de voormalige volksbuurt heeft veranderd. Het buurtgevoel met de fanfare en de keukenstoel op de stoep is daarbij verloren gegaan, zo maken de verhalen duidelijk. De Thaise familie van Charin kan goed overweg met buurman Peter, die nog treurt over zijn verloren liefde, maar verder kennen ze niet veel mensen.

Het lezen van al die levensverhalen is verslavend, zeker met details als deze: John kwam in Nederland doordat zijn moeder in Suriname de loterij won. Ook de foto's kun je lang bekijken, vooral die uiteenlopende interieurs, die vragen oproepen als 'wat staat daar op de koelkast?' Helaas ontbreekt de informatie over beroep, leeftijd en woonduur van de bewoners.

In het vrijwel tekstloze fotoboek

Zonder titel, een foto van Maarten Tromp Uit 'De buurman, z'n ex & de eigenaar van de wasserette'

van Maarten Tromp doen degelijke feiten er minder toe – het gaat om beelden en vooral tégenbeelden. In september 2006 barstte na een dodelijke steekpartij in de Indische Buurt een mediastorm los met als strekking: de situatie in de buurt is onhoudbaar. 'Van mijn raam loop ik de naar de televisie, en weer terug', schrijft Tromp, die al zes jaar in de buurt woont: 'Ik vraag me af of ik naar dezelfde buurt kijk als waarover gesproken wordt.' Nee, natuurlijk.

Tromp wil daarom zijn Indische

Buurt laten zien, waar 'het gedender van voorbijkomende treinen weerkaatst tegen de gevels'. Hij toont onbehaaglijke beelden, zoals die van de slecht verlichte tunnels naar de binnenstad, naast meer poëtische, zoals de vervallen Joodse begraafplaats bij het park. Zijn straatportretten van zelfverzekerde meisjes doen onvermijdelijk denken aan het werk van Ed van der Elsken.

Tromp doet erg zijn best om van de Indische Buurt een coole grotestadswijk te maken. Maar in zijn beste fo-

to's vangt hij vooral de dubbelzinnigheid van de buurt. De Amerikaanse sleet bij de deels dichtgetimmerde huizen wekt associaties op met een getto, maar kan net zo goed een hoopgevend beeld van stadsvernieuwing zijn. En achter die moslimman met zijn typisch Amsterdamse volksvrouw zit vast een heel bijzonder verhaal. Waar Plamper en Alleblas de verhalen optekenen, moet je die bij Tromp er zelf bij verzinnen.

KAREL BERKHOUT